

## הרכיב הערכי בהתפתחותן המקצועית של סטודנטיות בהכשרה

### י. שחור

"שאנן", המכללה האקדמית הדתית לחינוך, חיפה, ישראל

מטרת המחקר לבדוק את הרכיב הערכי בהתפתחות המקצועית של סטודנטיות להוראה בשנתן הראשונה בעבודה, כפי שמתבטא ביומני המסע של סטודנטיות בוגרות מכללה אקדמית דתית. יומני המסע נכתבים במסגרת סדנת סטאז' המלווה את עבודתן בשנתן הראשונה ומהווים תיעוד רפלקטיבי מתמשך לעשייתן בשדה ההוראה. שאלת המחקר מתמקדת בהבנת ההיבטים השונים והמקום של השיח הערכי-מוסרי בחוויות ובהתמודדויות של הסטודנטיות כמורות בשנתן הראשונה.

המחקר המוצע נערך בשיטת מחקר איכותנית. ניתוח הנתונים נעשה על ידי ניתוח תוכן שנערך למידע שתועד ב-22 יומני המסע המכילים אירועים, חוויות והתמודדויות של הסטודנטיות. הניתוח התמקד באיתור הערכים והשיח הערכי-מוסרי העולים מתוך יומני המסע. בהליך מיון קטגורי זהו תמות המדגישות היבטים העשויים לתרום להבנת הרכיב הערכי, ב"תפיסת התפקיד" של הסטודנטיות בהוראה.

במסגרת ההרצאה יוצגו ממצאי המחקר שחשפו תמות מרכזיות, העוסקות בנושאים ערכיים אתיים כמו: הבניית זהות ערכית מקצועית (האני המקצועי); התמודדויות ודילמות ערכיות; פדגוגיה חינוכית ערכית של המורות החדשות; מיצובה של המורה והשפעת מיצובה כ"חדשה" על אפשרויות ביטוי קולה המוסרי. בקטגוריות המשנה עלו סוגיות ערכיות מגוונות בשיח כגון: ידע אורייני, איכות הוראה ואחריות פרופסיונאלית; התמודדות עם אי כבוד למבוגר ולקבוצה, חוסר נהלי כיתה וערעור סמכות המורה, הגורמים להימנעות של המורה החדשה מהנחלת חינוך ערכי.

מתוצרי המחקר הבולטים הם השחיקה הרגשית של המורה החדשה בעקבות ה"אי כבוד" כחויית יסוד בהוראה וחוסר מקום להשמעת "קולה" המוסרי ותפיסותיה הערכיות. מתוך כך עלה ההכרח בהעצמת הסטודנטיות כ"מנהיג חינוכי" במהלך הכשרה, כבסיס לעמידתה באתגרי ההוראה.

תרומתו של המחקר היא בהבנת האופן בו מתכשרות להוראה חוות סוגיות ערכיות ודילמות מוסריות ואת זכותן לחנך לערכים בשלבים בהם הן בונות את "תפיסת התפקיד" שלהן בהכשרה. ממצאי המחקר יתרמו לבחינה מחודשת של החינוך הערכי במסגרת ההכשרה והתוויית תוכניות חדשות בתחום.